

даватъ много цѣнни вѣсти за възраждането на българщината въ западна Македония, къмъ срѣдата на XIX вѣкъ, когато поголѣмата частъ отъ българското население се учело на грѣцки и когато самъ Д. Миладиновъ прѣподавалъ въ Охридъ Тукидида на своитѣ сънародници. Писмото е писано на грѣцки и се пази между писмата, прашани до Александра Екзархъ (№ 26), сега съхранявани въ Етнографския музей въ София. То бѣ обнародвано изцѣло въ списанието „Минало“, кн. II. Тукъ ще приведа само една малка частъ:

„Нека ми бжде простено, казва Миладиновъ, да кажа нѣкои юношески наблюдения. Току-речи шестъ осмини отъ Македония, които сж населени отъ едноезични българи, всички се учатъ на елинска книга и отъ елинитѣ се наричатъ елини... Единъ руски пжтешественикъ, по име Викторъ Григоровичъ, професоръ въ Казанъ, особено се зачуди, като видѣ славѣнски книги въ Охридъ, въ родния ми градъ, Струга, въ Прѣспа и др., като че ли тукашнитѣ българи да сж били останали неизвѣстни за европейскитѣ народи и да сж смѣтани отъ тѣхъ като чужденци. Като прѣподавахъ веднажъ въ Охридъ Тукидида, Григоровичъ съ очудване възкликна:¹⁾ „Нели наши братя сте?“ Струваше му се, че бълнува и не му се вѣрваше, че славѣнскиятъ езикъ ни е майчинъ и прадѣдовъ. Когато двамата стигнахме на вечеръта въ родното ми мѣсто Струга, той поржча на старата ми майка да изпѣе „българска пѣсма“, която си и записа; освѣнъ това той ме замоли настоятелно, да напиша граматика на тукашния говоримъ български езикъ и я очакваше въ Виена. Тамъ нѣкои гърчуля и албанци отъ околнитѣ мѣста на татковината ми, подбудени отъ нѣкого, бѣха го обвинили несправедливо и бѣха го нарекли крадецъ на книги, когато въ сжщностъ моитѣ съотечественици му подариха съ удоволствие нѣкои книги. Отъ това разбирамъ, че „гърцитѣ и френцитѣ за нищо не ни бораеътъ“ (Ἄς μοι συγχωρηθῇ νὰ εἶπω καὶ τινὰς μεираκιώδεις παρατηρήσεις. Τὰ ἐξ σχεδὸν ὅγδοα τῆς Μακεδονίας κατοικοῦμενα ὑπὸ ὁμογλώσσων Βουλγάρων ἔλοι τὰ ἐλληνικὰ γράμματα σπουδάζουν καὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Ἑλληνες ὀνομάζονται... Περιγηγῆτις τις Ῥώσος Βίκτωρ Γρηγόροβιχ ἐπονομαζόμενος, καθηγητῆς ἐν τῇ Καζανίῳ, μέ μεγάλην ἐκπληξίν του ἰδε σλαβικὰ βιβλία ἐν Ἀχρίδι, ἐν τῇ πατρίδι μου

¹⁾ В. Григоровичъ е билъ въ Охридъ прѣзъ 1845 год.